

Udtagning af lavbundsJORDE

Daniel Lindvig, Afdelingsleder Natur og Vand

Hvilke bespænd er der, og hvad kan vi sammen gøre i Viborg Kommune for at fremme processen?

VIBORG
KOMMUNE

Baggrund for udtagningsindsatsen

I landbrugsaftalen fra 2021 har et bredt politisk flertal i folketinget besluttet, at der skal udtages op mod 100.000 ha. lavbundsjord inden udgangen af 2030.

Formålet med ordningen er:

- At reducere udledningen af drivhusgasser (CO₂, Metan og lattergas)
- At reducere udledningen af kvælstof til kystvande
- Genskabe og forbedre natur

LavbundsJORde i DK og udtagningsprojekter

- Primo 2024 blev det offentliggjort, at der findes ca. 118.000 ha (tidligere 171.000 ha) lavbundsJORde i DK
- Udgør kun 7 % af landbundsarealet, men alligevel står de for ca. 40 % af landbrugets udledning af klimagasser
- Ved at gå fra dyrket og drænet lavbundsJord til naturlig vandstand kan man reducere udledning af klimagasser med 10 – 40 tons CO₂-ækvivalenter/ha/år.
- Klimaskov kan lagre op til 10 tons CO₂-ækvivalenter/ha/år.
- Udtagningsprojekter tilbageholder typisk 50-100 kg kvælstof/ha/år.
- Ved at genskabe den naturlige hydrologi, forbedres grundlaget for den naturlige vegetation ligeledes

Projekttiltag

Sløjfning af grøfter og dræn

Billeder venligst udlånt af Kasper Rasmussen, EnviDan A/S.

viBORG
KOMMUNE

Projekttiltag

Genslyngning af vandløb og etablering af gydestryg

Billeder venligst udlånt af Kasper Rasmussen, EnviDan A/S.

Projekttiltag

Sikring af adgangsforhold

Billeder venligst udlånt af Kasper Rasmussen, EnviDan A/S.

Status på udtagningsindsatsen i DK

Status på udtagningsindsatsen:

Påbegyndte og igangværende udtagnings- og ekstensiveringsprojekter *

November 2023

Figur 1. Status november 2023 på ambitionen om permanent udtagning og ekstensivering af 100.000 hektar lavbundsjorder inkl. randarealer i 2030.

* I udtagningsindsatsen inkluderes randarealer.

** I optællingen af udtagningsprojekterne indgår projekter under forundersøgelse samt andel af kvælstofvådområdeprojekter, der er placeret på kulstofrige lavbundsjorder med påbegyndelse siden 2021.

Der er kun færdigetablet 187 ha.

Udtagning i Viborg Kommune

Ordninger

Kvælstof- og fosforvådområder

[Læs mere om kvælstof- og fosforvådområder](#)

Lavbundsprojekter

[Læs mere om lavbundsprojekter](#)

Klima-Lavbund

[Læs mere om Klima-Lavbund](#)

Projektforløb

Forløbet er adskilt i tre faser:

1: Forprojekt i samarbejde med den lokale udtagningskonsulent

- Ansøgning om tilsagn til forundersøgelse (typisk to ansøgningsrunder om året)

2: Forundersøgelse

- Teknisk forundersøgelse (hvordan kan vådområdet projekteres)
- Ejendomsmæssig forundersøgelse (hvad siger lodsejerne til projektet)

3: Realisering

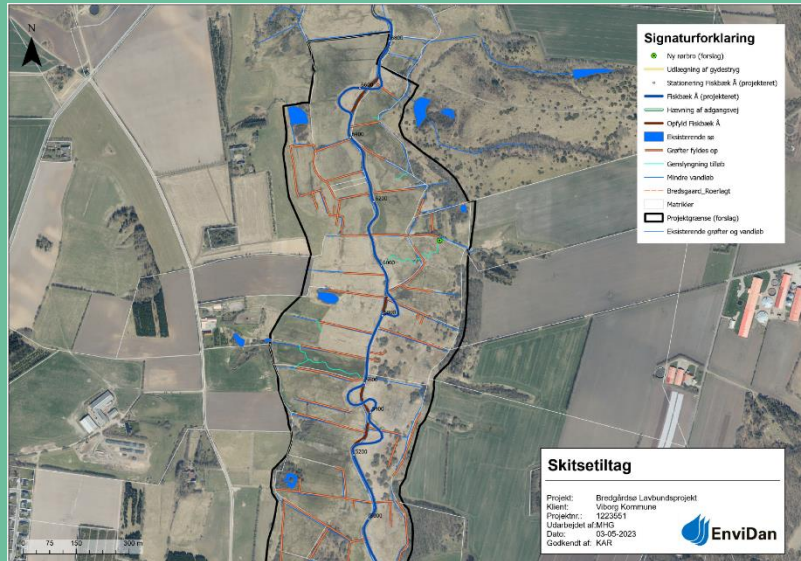
- Jordfordeling / erstatning
- detailprojektering
- Anlæg.

Frivillighed

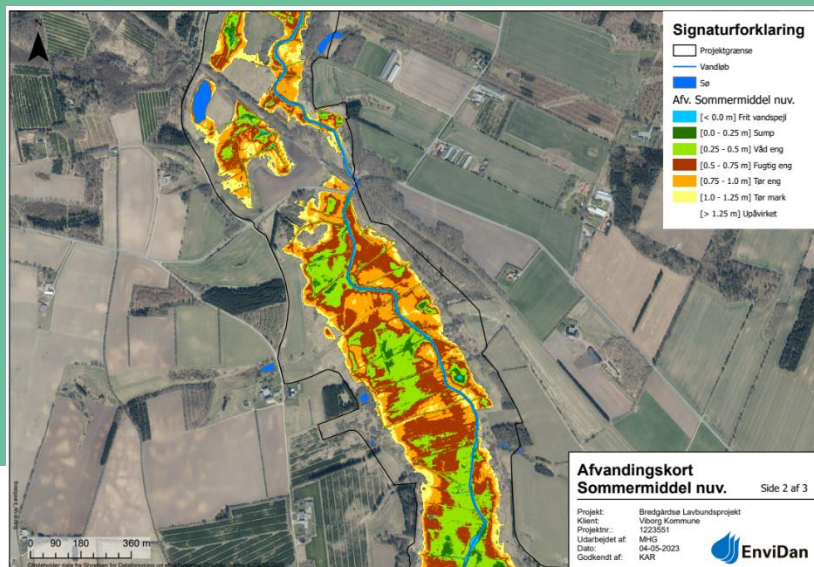
Projektet gennemføres kun, hvis vi kan indgå frivillige aftaler med alle lodsejere i projektet. Der er ingen, der bliver tvunget til at være med.

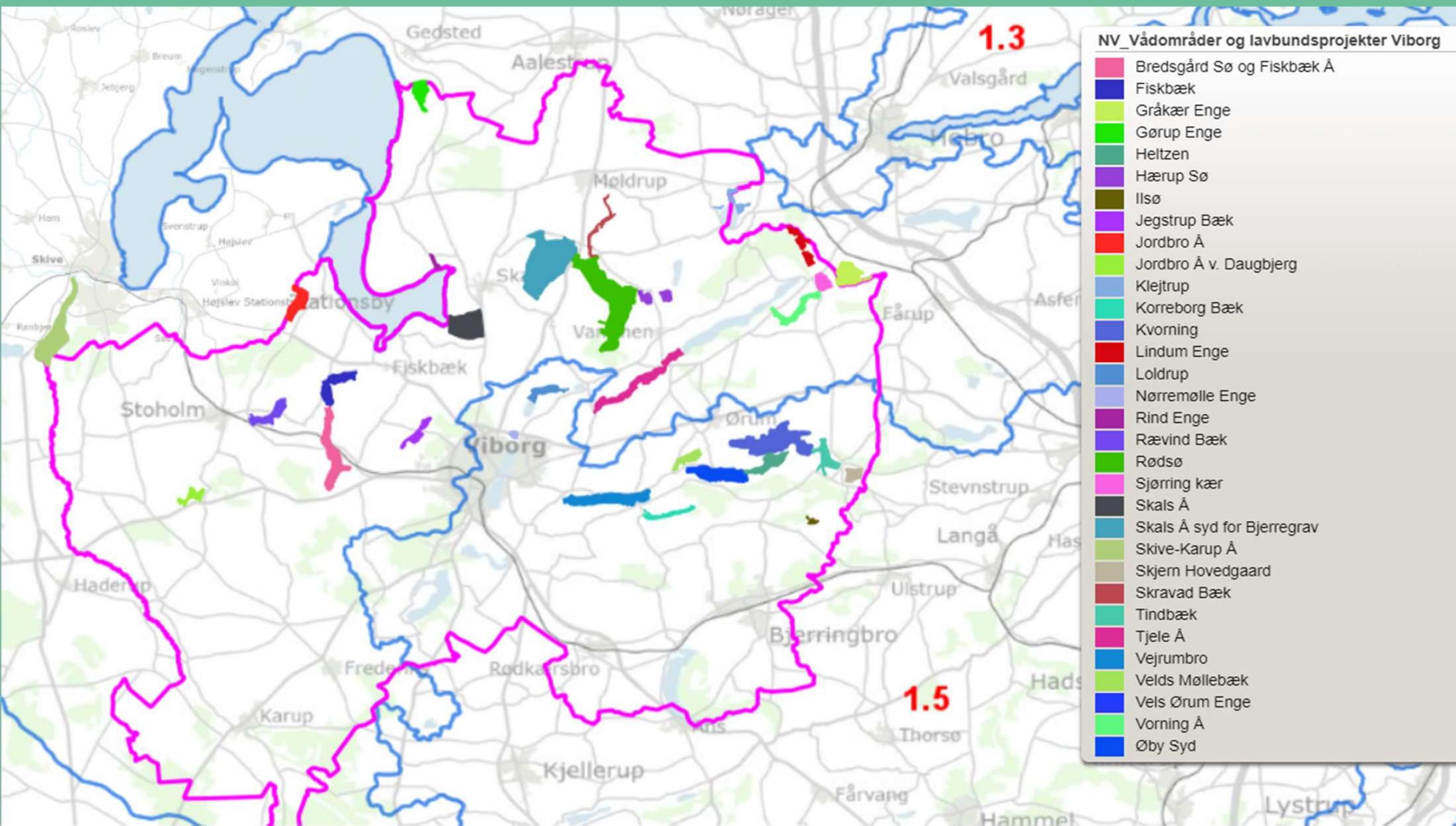
Tidshorisont for projektforløb

5 ÅR

Udtagningsprojekter i Viborg Kommune

Vådområder og lavbundsprojekter i Viborg Kommune

Projektnavn	Areal (ha)	Projekttype: Lavbund; Vådområde; Klimalavbund	Status, stade	Gennemført	Projektleder	Bemærkninger	ha	
Gråkær enge	10,00	Klimalavbund	Etablering		Naturstyrelsen	170 ha i Maariagerfjord Kommune	1.235,22	
Kvorning	429,00	Klimalavbund	Etablering		Naturstyrelsen			
Vejrumbro	300,00	Lavbund	Etablering		Viborg kommune			
Hærup Sø	110,00	Lavbund	Etablering		Viborg kommune			
Skive-Karup å	60,00	Vådområde	Etablering		Skive kommune	320 ha i Skive		
Jegstrup Bæk	73,93	Vådområde	Etablering		Viborg kommune			
Korreborg Bæk	68,21	Vådområde	Etablering		Viborg kommune			
Rævind Bæk	120,00	Vådområde	Etablering		Viborg kommune			
Skravad Bæk	64,08	Vådområde	Etablering		Viborg kommune			
Ørum	110,00	Klimalavbund	Forundersøgelse		Naturstyrelsen		2.831,97	
Øby syd	250,00	Klima-Lavbund	Forundersøgelse		Naturstyrelsen	Viborg kommune er med til EFU areal anslået		
Lindum Enge	98,00	klima-Lavbund	Forundersøgelse		Naturstyrelsen			
Sjørring Kær	50,00	klima-Lavbund	Forundersøgelse		Naturstyrelsen			
Bredsgård sø og Fiskbæk Å	280,00	Lavbund	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Loldrup sø	93,97	Lavbund	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Rødsø	800,00	Lavbund	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Skals Å syd for Bjerregrav	640,00	Lavbund	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Tindbæk	120,00	Lavbund	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Tjele Å	260,00	Lavbund	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Vorning Å	130,00	Vådområde	Forundersøgelse		Viborg kommune			
Heltzen	137,00	Lavbund	Gennemført	2017	Naturstyrelsen		1.109,12	
Fiskbæk	159,00	Vådområde	Gennemført	2017	Viborg Kommune			
Gørup enge	110,00	Vådområde	Gennemført	2021	Viborg kommune			
Ilso	15,91	Vådområde	Gennemført	2021	Viborg kommune			
Jordbro å	140,00	Vådområde	Gennemført	2017	Naturstyrelsen			
Jordbro Å ved Daugbjerg	63,84	Vådområde	Gennemført	2022	Viborg kommune			
Nørremølle Enge	18,51	Vådområde	Gennemført	2013	Viborg kommune			
Rind Enge	20,77	Vådområde	Gennemført	2018	Viborg kommune			
Skals Å	300,00	Vådområde	Gennemført	2017	Naturstyrelsen			
Skjern Hovedgård	67,25	Vådområde	Gennemført	2021	Viborg kommune			
Velds Møllebæk	76,84	Vådområde	Gennemført	2020	Viborg kommune			
Ha. i alt Viborg Kommune								5.176,31 Arronderet areal

Udfordringer og Benspænd

- Mange forsinkelser pga. manglende afklaring fra Statens side
 - Afklaring på §-3 spørgsmål
 - Forsinkede bekendtgørelser
- Manglende afklaring på forhold omkring engangskompensation
 - Bl.a. forhold omkring ejendomsavancebeskatning
- Bedre kompensationsmuligheder på højt værdi arealer
 - Der er varslet en ny kompensationsordning, der bygger op en konkret vurdering.
- Manglende kompensation på naturarealer
- Der mangler en national ordning til jordopkøb
 - Vi mangler specielt muligheden for at kunne opkøbe jord i forbindelse med forundersøgelsen
- EU-ordningerne er meget rigide, og Tast-selv er ustabil
- Kommunerne mangler muligheden for jordfordeling i den nationale ordning (Klima- Lavbund)

Nye tiltag

”Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug (Landbrugsaftalen)”
af 4. oktober 2021:

- Der afsættes 10 mio. kr. årligt i 2022-2027 til udtagningskonsulenter
- Der afsættes 20 mio. kr. til understøttelse af kommunens faciliterende rolle til indsatsen for udtagning af lavbundsjord og de kollektive virkemidler (tillægsaftale)

Ekspertudvalg: Her er vejen til effektiv udtagning af lavbundsjord

Hvis vi skal hurtigt i mål med udtagning af lavbundsjord, kræver det både bedre incitament for lodsejerne og nye rammer for myndighederne, skriver Johannes Lundsfryd Jensen, formand for ekspertudvalget for udtagning af lavbundsjord.

Vi håber at kunne bidrage til et højt tempo med anbefalingerne i den første delrapport om udtagning af lavbundsjord, som netop er blevet offentliggjort, skriver Johannes Lundsfryd Jensen. Foto: Mads Claus Rasmussen/Ritzau Scanpix

Opsummering på potentialer i udtagningsordningen

- Med udtagningsordningerne har vi en helt unik mulighed for at tænke helhedsorienteret.
- Vi skal huske synergien mellem naturhensyn, næringsstof- og kulstofreduktion og evt. klimatilpasning.
- Vi skal også tænke naturpleje ind i projekterne (hegn og adgangsforhold)
- Udnytte mulighederne for jordfordeling så de intensive landmænd kan få omdriftsjord og de ekstensive landmænd kan få afgræsningsarealer.
- Udtagningsordningerne er også en mulighed for at frigive bunden egenkapital i marginaljorde og sikre en fremtidig grundbetaling

A wide, green field under a cloudy sky with trees in the background. The field is filled with tall grasses and some small bushes. In the distance, there is a line of trees with some yellowing leaves, suggesting autumn. The sky is filled with large, grey clouds.

Spørgsmål?

VIBORG
KOMMUNE

Benspænd i udtagningsordningen

Fremtidens opgaver/anvendelse

- Løse (hovedparten af) landbrugets næringsstofproblem
- Løse (en væsentlig del af) landbrugets CO₂-problem
- Oversvømmelser - vandafledning - vedligeholdelse – regulativer
- Få plads til vandet så byer/væsentlige samfundsmæssige interesser ikke trues
- Sikre naturtilstand og biodiversitet
- Sikre biodiversitet og ådalenes naturværdier
- Klimaindsats - klimagasser
- Sikre rekreative muligheder
- En hovedhjørnesteen i et Grønt Danmarkskort

